

Asia: VN/16835/2024

Lausuntopyyntö etukäteismaksusta tuomioistuimissa

Lausunnonantajan lausunto

Miten katsotte etukäteismaksun vaikuttavan asianosaisen harkintaan asiansa saattamisesta tuomioistuimen ratkaistavaksi?

Eläketurvakeskus lausuu asiassa lähinnä vakuutusosoikeutta koskevasta näkökulmasta. Työeläkeasioiden muutoksenhaussa etukäteismaksulla ei olisi merkittävää vaikutusta asianosaisen harkintaan laittaa asiansa vireille vakuutusosoikeuteen, koska lähes kaikki vakuutusosoikeudessa käsiteltävät yksityishenkilöiden valitusasiat ovat maksuttomia.

Eläketurvakeskus pitää tärkeänä aiheettomiin valituksiin puuttumista oikeusjärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi. Työeläkeasioiden muutoksenhaussa vakuutusosoikeudessa etukäteismaksulla ei kuitenkaan olisi merkittävää vaikutusta asianosaisen harkintaan, koska valtaosa vakuutusosoikeudessa käsiteltävistä yksityishenkilöiden työeläkeasioita koskevista valituksista on nykyisin maksuttomia. Tuomioistuinmaksua ei peritä valituksista, jotka koskevat yksityishenkilön oikeutta etuuteen, etuuden suuruutta tai etuuden takaisinperintää, joten etukäteismaksu ei koskisi näitä tilanteita (tuomioistuinmaksulain 5 §:n 1 mom. 2-kohta). Vakuutusosoikeudessa tuomioistuinmaksu koskee siten esimerkiksi etuuslaitosten, yhteisöjen ja työnantajien vireille panemia valitusasioita. Myös jos yksityishenkilö valittaa esimerkiksi työnantajan tai elinkeinonharjoittajan ominaisuudessa tai asiassa, jossa ei ole kyse hänen välittömästä etuudestaan, tuomioistuinmaksu peritään.

Maksullisten valitusasioiden osalta etukäteismaksu saattaisi lisätä asianosaisen harkintaa ennen asian vireillepanoa erityisesti, jos kyse olisi aiheettomasta tai kiusantekomielessä tehdystä valituksesta.

Onko teillä muuta lausuttavaa?

Eläketurvakeskus korostaa, että mahdollisten etukäteismaksuja koskevien muutosten tulisi työeläkeasioissa olla tarkkarajaisia ja oikeasuhtaisia. Etukäteismaksut eivät saisi rajoittaa henkilön tosiasiallista pääsyä muutoksenhakuun tai muodostua esteeksi yksittäisen asiakkaan oikeusturvan

toteutumiselle. Mahdolliset etukäteismaksut tulisi kohdistaa vain selvästi perusteettomiin tai toistuviin valituksiin.

Työeläkejärjestelmän näkökulmasta valitusoikeus on keskeinen osa järjestelmän hyväksyttävyyttä ja luottamusta siihen. Tämän vuoksi ensisijaisesti tulisi kehittää keinoja, jotka kohdistuvat väärinkäyttöihin ilman, että ne heikentävät yleistä oikeussuojaa, kuten menettelyjen sujuvoittaminen ja ennakoiva ohjaus.

Eläketurvakeskus toteaa lisäksi, että työeläkelaitosten näkökulmasta etukäteismaksuilla ei olisi merkittävää vaikutusta myöskään kiinteistösijoitusten tai maksukyvyttömyysasioiden (perintä- ja niihin mahdollisesti kytkeytyvät rikosasiat) kannalta.

Wuorenjuuri Carita

Eläketurvakeskus - Lausunto hyväksytty Eläketurvakeskuksen johtoryhmässä
21.5.2026, allekirjoittajina johtaja Karoliina Kiuru ja osastopäällikkö Mari
Kuuvalo